

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/223/2017
Identifikačné číslo spisu:	1710207940
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1710207940.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. Y., bývajúceho v V., Y. 3, 2/ D. Y., bývajúcej v V., Y. 3, obaja zastúpení JUDr. Jelou Mikuškovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Bzovicka 24, proti žalovanému F. F., bývajúcemu v V., H. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Almáši Gabriel, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šumavská 3, o vypratanie nehnuteľnosti a určenie neplatnosti prechodu nájmu, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5 C 202/2010, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. septembra 2016, sp. zn. 6 Co 87/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok rozsudkom z 13. októbra 2015, č. k. 5 C 202/2010-334 I. zastavil konanie o určenie neplatnosti prechodu nájmu, II. zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali vypratania domu so súpisným č. XXX, nachádzajúceho sa na pozemku parcela č. XXX/X, katastrálne územie V., III. žalovanému priznal voči žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov konania vo výške 100 %. Vykonaným dokazovaním zistil, že budova bývalej pošty v obci V. bola postavená okolo roku 1920 na pôdoryse 11,40 m x 9,35 m, evidovaná bola na pzkn. vl. č. XXXX, kat. územie O., č. XXXX kat. územie V. a to ako dom s popisným č. XXX postavený na pozemku parc. č. XXX/X a v súčasnosti je evidovaná na liste vlastníctva č. XXX pre katastrálne územie V. ako iná budova - stavba. Od roku 1935 bola vo vlastníctve obce O., od roku 1958 bola vo vlastníctve Československého štátu - správy spojov. Slovenská pošta, a. s. kúpnu zmluvou zo 4. novembra 2009 túto budovu predala spoločnosti ELT servis, s. r. o., ktorá ju následne kúpnu zmluvou z 27. januára 2010 predala žalobcom. Na základe rozhodnutia o pridelení bytu vydaného Riaditeľstvom pôšt Bratislava bol 1. októbra 1948 pridelený 2 - izbový byt na pošte V. E. X.. Na základe rozhodnutia o pridelení bytu vydaného Západoslovenským riaditeľstvom spojov Bratislava pod č. 3153/ÚKP/1986 z 1. apríla 1986 bol 2 - izbový podnikový byt pridelený E. X. a to na dobu pokiaľ bude pracovať u OKSS Bratislava - vidiek po dobu najmenej 10 rokov od odovzdania bytu do užívania. Od roku 2002 E. X. v predmetnom bytu býval v spoločnej domácnosti so svojím vnukom F. F.. E. X. žil v budove bývalej pošty do 29. decembra 2008, kedy bol

umiestnený do domova sociálnych služieb SENIOR PARK, n. o., avšak v byte si ponechal svoje osobné veci a v liste z 20. apríla 2010 vyjadril svoju vôľu vrátiť sa do bytu v prípade, že mu to jeho zdravotný stav dovolí. V článku I. bod 1.4 kúpnej zmluvy uzavretej 4. novembra 2009 medzi predávajúcim Slovenská pošta, a. s. a kupujúcim ELT servis, s. r. o. bolo uvedené, že predmet kúpy nie je zaťažený žiadnym právom tretej osoby zapísaným v katastri nehnuteľností obmedzujúcim prevod, okrem nájomných práv vyplývajúcich z riadne uzatvorených nájomných zmlúv uvedených v tabuľke č. 1 a v tejto tabuľke je ako nájomca uvedený E. X., ako nájomný vzťah je uvedený zápis o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu s dohodnutou dobou trvania nájmu na dobu neurčitú. Súd prvej inštancie ako prejudiciálnu otázku posudzoval skutočnosť, či priestory obývané žalovaným boli alebo neboli v roku 1986 bytom a poukázal na to, že právomoc rozhodnúť o tom, či je nejaký priestor v budove bytom alebo nie patrí v súčasnosti jedine príslušnému správneému orgánu. Zároveň dodal, že právomoc posúdiť ako prejudiciálnu otázku, či sa jedná alebo nejedná o bytovú budovu, resp. byt náleží v prípade absencie takéhoto rozhodnutia jedine súdu. Dospel k záveru, že v prípade budovy pošty v V. môže byť táto budova považovaná za bytovú, pretože viac ako polovica jej podlahovej plochy je užívaná na bývanie. Pokiaľ teda v roku 1986 bolo vydané rozhodnutie o pridelení bytu, bola spísaná dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu a byt bol do užívania zápisnične odovzdaný, vzniklo E. X. právo osobného užívania bytu a keďže Západoslovenské riaditeľstvo spojov Bratislava po tom, čo E. X. v roku 1988 skončil pracovný pomer sa s ním nedohodlo na zániku osobného užívania služobného bytu a E. X. nikdy písomne neoznámil, že nechce byť užívateľ, toto právo osobného užívania trvalo do 31. decembra 1991 a od 1. januára 1992 sa zmenilo na nájom bytu. Uviedol, že pokiaľ žalovaný žil v spoločnej domácnosti s E. X. od roku 2002, došlo smrťou E. X. v roku 2012 k prechodu nájmu bytu na žalovaného, nakoľko E. X. spoločnú domácnosť so žalovaným nikdy n netrvalo neopustil. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 7 O.s.p.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 12. septembra 2016, sp. zn. 6 Co 87/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením z 21. marca 2017 sp. zn. 6 Co 87/2016 v napadnutej zamietajúcej časti ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) sa obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Zdôraznil, že 21. mája 1986 bola spísaná zápisnica o prevzatí bytu, v ktorej sa uvádza, že na základe rozhodnutia o pridelení bytu vydaného Riaditeľstvom pôšt Bratislava bol 1. októbra 1948 pridelený 2 - izbový byt na pošte V., E. X.. Zápisnica bola spísaná dodatočne na základe vyžiadania ZSRS Bratislava. Je teda zrejmé, že v budove bývalej pošty v V. sa minimálne v roku 1986 nachádzali priestory, ktoré boli v tom čase kvalifikované ako byt, resp. služobný byt. Od tohto obdobia predmetná stavba nebola podrobená takým stavebným zásahom, ktoré by zmenili spôsob užívania stavby, ani priestorov v nej sa nachádzajúcich; nedošlo k zásadnej prestavbe ani k zmene účelu užívania a tieto priestory boli E. X. pridelené podľa zákona č. 41/1964 Zb. a § 154 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú prideľovanie bytov. Za tohto stavu bolo preto nadbytočné zaoberať sa otázkou, či predmetné priestory sú bytom alebo nie, resp. sa s touto otázkou obracať na stavebný úrad. Odvolací súd bol názoru, že nebolo potrebné vydanie rozhodnutia stavebného úradu, keďže z listinných dôkazov vyplýva, že predmetné priestory sa v budove skutočne nachádzajú a boli riadne pridelené ako služobný byt. Ďalej uviedol, že nie je dôležité, či budova bývalej pošty má charakter bytového domu, ale rozhodujúce bolo iba to, či priestory užívané žalovaným sú bytom a preto úvahy žalobcov o porovnávaní skutočne využiteľnej plochy na bývanie boli pre rozhodnutie irelevantné. Skonštatoval, že ak by E. X. aj užíval do roku 1991 byt neoprávnene, nájomný vzťah k bytu by tu vznikol za účinnosti súčasného Občianskeho zákonníka, keďže právni predchodcovia žalobcov akceptovali stav, že E. X. užíva predmetný byt ako nájomca a za jeho užívanie riadne platí dohodnuté nájomné. Uviedol, že právni predchodcovia žalobcov sami v kúpnych zmluvách, ktorými nehnuteľnosť prevádzali na žalobcov výslovne uviedli, že prevádzaná nehnuteľnosť je zaťažená existenciou nájomného vzťahu na dobu neurčitú v prospech E. X. a teda ak by aj E. X. v minulosti byt užíval bez riadneho pridelenia a teda neoprávnene, minimálne v čase jeho smrti už mal právo byť užívateľ a to na základe ústne uzavretej nájomnej zmluvy medzi ním a právnyimi predchodcami žalobcov. Poukázal na skutočnosť, že právny predchodca žalobcov nikdy E. X. nevypovedal nájom predmetného bytu a to ani po tom, čo tento prestal u neho pracovať a teda nemožno v čase posudzovania okolností, či došlo k prechodu nájmu bytu považovať predmetný byt za byt

služobný. K otázke prechodu nájmu bytu na žalovaného uviedol, že záveru, že bola splnená podmienka existencie vedenia spoločnej domácnosti medzi nájomcom a osobou uvedenou v § 706 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka nebráni skutočnosť, že nájomca zomrel v nemocnici alebo v inom liečebnom zariadení po predchádzajúcej hospitalizácii; toto spolužitie však muselo vzniknúť ešte pred hospitalizáciou. V prejednávanej veci nebolo sporné, že E. X. spolu so žalovaným spoločne žili v spoločnej domácnosti od roku 2002. Záverom poukázal na to, že žalobcovia ako prenajímatelia nevyužili svoje právo domáhať sa, resp. uplatniť na súde svoje výhrady proti prechodu nájmu na žalovaného v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa dozvedeli o tom, že neboli splnené podmienky na prechod nájmu (subjektívna lehota), najneskôr do troch rokov odo dňa smrti nájomcu (objektívna lehota). Pôvodný nájomca zomrel 16. mája 2012, o čom sa žalobcovia dozvedeli 30. mája 2012 a žalobcom teda uplynula subjektívna lehota 30. augusta 2012 a objektívna lehota 16. mája 2015 na podanie takejto žaloby. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p. a tiež § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Namietanú procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. vyvodzovali dovolatelia z toho, že samotná skutočnosť, či sa malo jednať o podnikový alebo služobný byt z ničoho nevyplyva a ako k tomu dospel súd prvej inštancie a aj odvolací súd nie je v rozsudku dostatočne odôvodnené a preto je napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. žalobcovia vyslovili názor, že odvolací súd sa svojimi právnymi závermi odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), prezentovanej konkrétne jeho rozhodnutiami sp. zn. 4 Cdo 27/2002, 4 Cz 26/1966, 3 Cdo 46/1997 a 1 Cdo 111/2005. Nestotožnili sa s názorom súdov nižších inštancií, že súdu prináležalo právo posúdiť ako prejudiciálnu otázku, či sa v prípade domu č. XXX v V. jedná alebo nejedná o bytovú budovu, resp. byt, nakoľko absentuje administratívne rozhodnutie príslušného správneho orgánu, keď posúdenie takejto podstatnej otázky nie je v právomoci súdu. Uviedli, že na základe rozhodnutia o pridelení bytu z 1. apríla 1986 a zápisnice o prevzatí bytu z 21. mája 1986, v ktorej sa cituje, že nadväzuje na rozhodnutie o pridelení bytu z 1. októbra 1948, nemohlo E. X. nikdy vzniknúť právo užívať „byt“ a predmetné priestory užíval bez právneho dôvodu až do roku 2008, kedy sa odsťahoval do Senior Parku v Rohovciach. Z uvedených dôvodov neprichádza do úvahy tvrdenie žalovaného o spoločnej domácnosti s jeho starým otcom od roku 2002, ktoré nebolo preukázané žiadnym spôsobom. Navrhli, aby dovolací súd odložil právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol. Uviedol, že žalobcovia uviedli, že tak podstatnú otázku, či ide o bytový alebo nebytový priestor má riešiť správny orgán a nie súd a poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 27/2002 a 4 Cz 26/1966, avšak opomenuli, že E. X. bol služobný byt pridelený na základe rozhodnutia o pridelení bytu vydaného Riaditeľstvom pôšt Bratislava 1. októbra 1948. Na základe rozhodnutia o pridelení bytu vydaného Západoslovenským riaditeľstvom spojov Bratislava pod č. 3153/ÚKP/186 z 1. apríla 1986 bol podnikový byt pridelený pracovníkovi E. X. a to na dobu pokiaľ bude pracovať u OKSS Bratislava - vidieť po dobu najmenej 10 rokov od odovzdania bytu do užívania. Do užívania bol byt odovzdaný 21. mája 1986 o čom svedčí zápisnica a teda podľa vtedy platnej právnej úpravy E. X. vzniklo právo osobného užívania služobného bytu, ktoré trvalo do 31. decembra 1991, kedy sa zmenilo na nájom bytu. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že po smrti E. X. došlo k prechodu nájmu na žalovaného v zmysle § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti a vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) rozhodnutia

dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

9. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V danom prípade žalobcovia prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 420 C.s.p. a zároveň aj z ustanovenia § 421 C.s.p.

15. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávnosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1 Cdo 345/2014, 2 Cdo 43/2012, 3 Cdo 98/2005, 4 Cdo 344/2014, 5 Cdo 101/2015, 6 Cdo 292/2013, 7 Cdo 500/2014, 8 ECdo 259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 127/2012, 2 Cdo

609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

16. Podľa presvedčenia žalobcov je ich mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia (jeho odôvodnenie), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup súdu“ vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

19. Dovolatelia tvrdia, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný a že nimi namietaná okolnosť zakladá vadu zmätočnosti. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

20. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Podľa právneho názoru veľkého senátu sa zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba predmetné stanovisko považovať za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po uvedenom dni.

21. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, že právnenému predchodcovi žalovaného vzniklo právo osobného užívania služobného bytu. Je celkom zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol; odôvodnenie jeho rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

22. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

23. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 C.s.p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 C.s.p. môže byť výlučne len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo od aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 14/2017, 4 Cdo 207/2017, 5 Cdo 84/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 78/2017, 8 Cdo 221/2017).

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (vyjadrenej najmä v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakovane vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 129/2017, 8 Cdo 33/2017).

25. V dovolaní sa tvrdí, že súdy bez náležitého dokazovania vychádzali z nepodloženého záveru (premisy) o tom, že v nebytovej budove sa nachádza byt a to napriek tomu, že o tom nikdy nebolo rozhodnuté orgánom na to oprávneným, ktorým môže byť iba správny orgán, ktorá otázka je podstatná pre posúdenie skutkového a právneho stavu.

26. Riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť

skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej obsahu, zmyslu a účelu, normu interpretuje a zo svojich skutkových zistení (to znamená po vyriešení skutkových otázok a na ich podklade) prijíma právne závery o (ne)existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad.

27. V danom prípade dovolatelia napádajú správnosť skutkového záveru súdov (premisy), že bolo nadbytočné zaoberať sa otázkou, či predmetné priestory sú bytom alebo nie, resp. sa s touto otázkou obracať na príslušný stavebný úrad, keď nebolo potrebné vydanie rozhodnutia stavebného úradu o tom, že priestory užívané žalovaným majú/nemajú charakter bytu, keďže z predložených listinných dôkazov vyplýva, že predmetné priestory sa v predmetnej budove skutočne nachádzajú a boli E. X. riadne pridelené ako služobný byt. Povinnosť požiadať o rozhodnutie príslušný stavebný úrad by prichádzala do úvahy za situácie, ak by bolo od počiatku sporné, či priestory užívané žalovaným majú charakter bytu (t. j. ak by neexistovalo žiadne rozhodnutie o pridelení služobného bytu, resp. žiadna zmienka o tom, že by tieto priestory mohli byť bytom). I keď je od tohto záveru súdov závislé vyriešenie právnej otázky, či je žalovaný povinný byt vypratať, nič to nemení na tom, že v dovolaní nastolená otázka (že súd nemôže posúdiť či sa jedná alebo nejedná o byt bez rozhodnutia príslušného správneho orgánu) má skutkovú (nie právnu) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcov v zmysle tohto ustanovenia.

28. Na zdôraznenie správnosti tohto záveru, dovolací súd uvádza, že najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cz 26/1966 (na ktoré žalobcovia poukazovali v dovolaní) síce uviedol, že „ak vzniknú pochybnosti o charaktere obývaných miestností, patrí rozhodnutie o tom, či ide o byt alebo nie, do právomoci príslušného stavebného úradu“, zároveň však skonštatoval, že pokiaľ odvolací súd nepožiadaval stavebný úrad o vydanie predmetného rozhodnutia, rozhodol na základe neúplne zisteného skutkového stavu.

29. V preskúmvanej veci dovolatelia v dovolaní ďalej namietali správnosť právneho názoru odvolacieho súdu, že žalovaný viedol s E. X. spoločnú domácnosť od roku 2002 a argumentovali tým, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. S poukazom na vyššie definované kritériá právnej otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., žalobcami namietané nesprávne právne posúdenie veci tak, ako ho doslovne formulovali, nebolo spôsobilé založiť prípustnosť ich dovolania podľa citovaného ustanovenia. Odhliadnuc od skutočnosti, že obsahovo dovolanie predstavovalo skôr polemizovanie dovolateľov so správnosťou právnych záverov odvolacieho súdu, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo závislé od vyriešenia dovolateľmi výslovne nastolenej otázky. Odvolací súd založil totiž svoje rozhodnutie na závere, že bola splnená podmienka existencie vedenia spoločnej domácnosti medzi nájomcom a osobou uvedenou v § 706 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka a tomuto záveru nebráni skutočnosť, že nájomca zomrel v nemocnici alebo v inom liečebnom zariadení po predchádzajúcej hospitalizácii; toto spolužitie však muselo vzniknúť ešte pred hospitalizáciou. V rozhodnutí vyslovil tézu, že podmienka spolužitia žalovaného a E. X. v spoločnej domácnosti v deň jeho smrti bola splnená napriek tomu, že tento zomrel v zariadení sociálnych služieb v Rohovciach, nakoľko E. X. musel byť pre svoj zdravotný stav umiestnený v zariadení, v ktorom mu bolo možné poskytovať 24 hodinovú zdravotnú starostlivosť. Zároveň uviedol, že samotná skutočnosť, že E. X. musel byť umiestnený v takomto zariadení, v ktorom aj zomrel, nemôže suspendovať splnenie podmienky existencie spoločného spolužitia žalovaného a E. X. v spoločnej domácnosti, nakoľko E. X. sa neocitol v tejto pozícii z vlastnej vôle s cieľom opustiť spoločnú domácnosť, ale z dôvodu zlého zdravotného stavu. Pokiaľ sa dovolatelia domnievali, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu a poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 111/2005, aby doložili odklon odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. pri posudzovaní otázky prechodu práva nájmu bytu podľa § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nie je vo vzťahu k nim položená dovolacej otázke príliehavé pre odlišnosť nielen skutkových okolností, ale predovšetkým právnych otázok v ňom riešených. V rozsudku 1 Cdo 111/2005 najvyšší súd vyslovil právny názor, že zákonné podmienky prechodu práva nájmu bytu uvedené v ustanovení § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba vykladať reštriktívne, rešpektujúc účel tohto zákonného ustanovenia a zároveň riešil otázku, či bola splnená podmienka prechodu práva nájmu bytu a to či spoločné žitie nájomcu bytu a s

ním žijúcej osoby v spoločnej domácnosti trvalo aspoň po dobu troch rokov pred jeho smrťou. Najvyšší súd sa v tomto rozhodnutí teda nezaoberal otázkou opustenia spoločnej domácnosti, ale riešil otázku spolužitia so zomrelým nájomcom v spoločnej domácnosti po dobu najmenej troch rokov.

30. Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolanie žalobcov, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 420 písm. f/ a ani z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p.

31. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.